19 Jaar, No. 107. -- 'SHERTOGENBOSCH. -- Donderdag 9 September 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT ?

HORATIUS.

ABONNEMENTS - PRIJS
Voor de Stad, ƒ 12.
Franco per post. » 14.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel.
behalve 35 cents zegel.

Geschiedkundige Herinnering.

Hoe de protestantsche geest altijd gewoeld en gekuipt heeft, om de Catholijken te onderdrukken, en zelfs de aan dezen verleende gunsten vergiftend en doodend te maken, moge uit een voorval blijken in den jare 1802, onder *het Staatsbewind der Bataafsche republiek* gebeurd en geconsigneerd in deszelfs Notulen, door den druk uitgegeven en in handen van menigen liefhebber van zoodanige stukken.

In de zitting van den 13 mei 1802, werd gelezen een requeste van *A. Beke*, Prior, *c. f.* alle conventualen der Abtdije van Tongeren.... verzoekende, „dat aan hun mogt worden gepermitteerd en tevens eene plaats aangewezen, „om een Convent te stichten, en dat voords de „Goederen aan opgemelde abdij behoort hebbende en in deze Republiek gelegen, wederom „op den voet, zoo als die Abtdije dezelve bezeten hadt, mogen worden teruggeven, onder „alle zoodanige conditiën en bepalingen, als het „Staatsbewind zoude billijk oordeelen."

Eene Requeste van Conventualen der Abtdije van St. Bernaards op de Schelde buiten Antwerpen, inhoudende gelijk verzoek werd ter zelfder vergadering gelezen.

Beide Stukken werden in handen eener Commissie gesteld, ten fine van Rapport.

Reeds den 14n mei bragt die Commissie haar rapport uit over hetwelk gedelibereerd zijnde, aan het Departementaal Bestuur van Braband (thans de provincie Noord-Braband) een voorstel werd gedaan, hetwelk wij wel geheel zouden willen overschrijven, doch daartoe te uitgebreid is, maar waarvan wij eenige bepalingen willen mededeelen, welke toonen, hoe toen reeds de sektengeest er op uit was, om dit roomsche gewest met onroomschen te bevolken en de eerstgenoemden al spoedig onder het juk der laatsten te brengen.

Na wijdloopige consideratien werd dan voorgesteld:

» Dat de Leden uitgemaakt hebbende de in het » voormalig Belgiën gesupprimeerde Abtdijen van » St. Bernard, Tongerlo enz. zich met er woon in, » het voorz. Departement zullen mogen begeven, » en aldaar op zoodanige plaats, als aan dezelven » door of van wegens het staatsbewind, zal wor- » den aangewezen, ten hunnen kosten, Abtdijen te » stichten, onder deze bepalingen:

1°. » Dat ...., aan die alzoo geëtablisseerde nieuwe » Conventen, bij de stichting van hunne nieuwe » Gebouwen, voor het vervolg afgestaan zal » worden de jouissance der goederen, *bij de » voormalige Abtdijen van dien naam, respec- » tive bevorens bezeten.*

2°. » Dat ..... die afstand gedaan worde *behou- » dens de uitkeering van eene te bepalen somme » gelds volgends derzelver waarde, ten behoeve » van den Lande*, te betalen enz.

3°. enz.

4°. enz.

5°. » Dat deze Conventen nieuwe leden zullen » mogen aannemen, maar dat die nieuwe Le- » den, voor drie vierde, zullen moeten zijn » inboorlingen of kinderen van inwooners dezer » Republiek.

6°. » Dat de benoeming van de Abten zal geschie- » den uit de Leden, *op eene Nominatie van » drie hunner Conventualen, aan het Gouver- » nement voor te stellen en door hetzelve daar- » uit de keuze te doen* enz.

7°. enz. enz.

Ziedaar dus de billijke woorden, welke het protestantsche Staatsbewind stelde. De goederen der Abtdijen, welke aan dezelve ontnomen waren, zouden hun worden teruggegeven, mits *zij dezelve tegen de waarde betaalden*; het stond den Conventualen niet vrij zoodanige Leden aan te nemen als zij goedvonden; de Conventualen moesten hunnen Abt uit handen van het protestantsch gouvernement ontvangen; alleen werd het hun vergund eene lijst van drie candidaten op te maken.

Nu zou men denken, dat die hooge gunst reeds duur genoeg betaald was. Neen, er werd nog meer gevorderd en wel in eene andere orde van zaken. Men hoopte, dat de Brabandsche Catholijken zoo verheugd over de geschonkene Abtdijen zouden zijn, dat men hen gemakkelijk van eene andere zijde zou kunnen verkorten. Men hoore, wat nog meer als voorwaarde gevorderd werd.

» Dat wijders tot Leden van het Departementaal » Bestuur, *vijf* zullen gekozen worden uit de » Roomschgezinde Ingezetenen en dat de *zes* ove- » rigen zullen zijn onroomschen.....

» Dat de Hoofd-Schouten en Baillieuwen uit de » onroomschen, zullen moeten worden verkozen.

Dat de leden van de Gemeente-Bestuuren, in » de steden, voor de helft uit de Roomsch-gezinde » Ingezetenen, en voor de wederhelft, uit de on- » roomschen zullen gekozen worden.

» Dat op het platte land hetzelfde voorschrift » zoo veel mogelijk, zal moeten worden in acht » genomen enz.

Ziedaar het voorstel hetwelk aan de ingezetenen van het Departement Braband werd gedaan, en om allen tijd tot beraad af te breken werd tevens bepaald dat de Registers, waarin de ingezetenen hunne stem zouden uitbrengen den 31 mei zouden gesloten zijn. Dus in 16 dagen tijds moest het voorstel uit 's Hage verzonden, in het Departement bekend gemaakt, de Registers aangelegd, ingeschreven en gesloten worden; alles was dus wel beraamd om eene verrassing te plegen, waaruit de rijkste vruchten voor de protestantsche heerschzucht, welke toch de nederlaag van 1795 niet vergeten konde en er op uit was dezelve te herstelen, op eene schitterende wijze goed te maken.

Gelukkig echter dat er in Noord-Braband nog mannen waren, die zich zoo ligt niet lieten om den tuin leiden en al dadelijk alles in het werk stelden, om eene zoo noodlottige strekking te voorkomen. Wij willen alles niet aanhalen wat door die ijverige Catholijken in het werk werd gesteld, om dezen slag van hunne geloofsgenooten af te weren en hen te beletten door eene schandelijke overrompeling in de boeien der sekte te vallen. Van die mannen, die zich toen aan het hoofd der beweging stelden, leven er nog en deze kunnen daarvan getuigen; wij kennen er zelfs, die er misschien nog de gevolgen van dragen, ofschoon hen dit niet hindert. Wij mogen evenwel niet verzwijgen dat, door de zorg van die mannen, een algemeen beklag in het Departement opging, dat het eerlijke staatsbewind van petitien uit dat Departement overladen werd en dat er zich een aantal zonder verwijl naar de residentie begaf, om door hunne tegenwoordigheid tegen dezen verfoeijelijken aanslag te protesteren. Genoeg zij het te zeggen, dat op den 20 mei daaraanvolgende, door het staatsbewind een besluit genomen werd als volgt:

» gelezen.

» 1°. Eene Missive van de Municipaliteit van den » Bosch, van den 17 dezer maand.

» 2°. Eene Missive van de Municipaliteit van » Breda, in date den 18 dezer maand.

3°. Eene Missive van de Land-Vergadering des » Lands van Breda, van den 18 dezer maand.

» 4°. Eene Missive van de gecommitteerden uit » het departementaal Bestuur van de[...] » thans in deze Residentie aanwezig en [...] » schreven op heden.

» 5°. Eene Missive van de Commissie [...] » werpen van den voet en inrichting van het [...] » stuur voor het Departement Braband, geschreven » alhier in den Haag op heden........

» Waarop gedelibereerd en in aanmerking geno- » men zijnde, dat aan het Staats-Bewind z[...] » voorz. stukken, als uit *menigvuldige* [...] » en op heden ter Vergadering gecom[...]

» informatie gebleken is, dat de voorgedragen » maatregel, bij de Ingezetenen van het Departe» ment, zonder onderscheid van Godsdienstige ge» voelens (???) vrij (?) algemeen wordt afgekeurd; » en dat het derhalve, onnoodig is, dat in deze » eenige verdere promulgatie of stemming plaats » hebben, is besloten, de Departementale Besturen » van de Dommel en van de Schelde en Maas aan » te schrijven en te gelasten, zoo als geschiedt bij » deze, om aan de aanschrijving van den 14 mei » ll. no. 67, *geene verdere executie te geven ofte » voor zoo verre zij dezelve daarop reeds order » mogten hebben gesteld, te zeggen, dat daaraan » geene verdere executie worde gegeven.*

Wij behoeven hier voorzeker niet bij te voegen dat bij hetzelfde besluit van het goedertieren Staatsbewind de Adressen van de Conventualen der Abtdijen van St. Bernard en Tongerlo werden gedeclineerd en gewezen van de hand.

Gij ziet dus Catholijken, dat, wat men ook van den voortgang der *verlichting* (?) van de instelling der grondwettige bepalingen, van de daarin gewaarborgde vrijheid voor allen, had mogen verwachten, niets veranderd is en de sektengeest altijd dezelfde blijft; en men er gaarne tot voor het jaar 1795 wil terugvoeren; doch gij ziet tevens, wat gij kunt, zoo gij wilt, en wat gij van uwen goeden wil en van eene ijverige handeling, naar dien wil, te verwachten hebt.

ITALIË.

Volgens de *Bilancia* van den 24 augustus is de kapitein Lopez naar Marseille vertrokken, alwaar bij 8000 geweren, welke in Frankrijk gekocht zijn, moet gaan ontvangen. Men leest in hetzelfde dagblad dat de te Forli vereenigde troepen een leger van 15,000 man zullen uitmaken.

In de omstreken van Faënza zijn eenige menners der partij van achteruitgang in hechtenis genomen.

Ziehier nog belangrijkere tijdingen: de graaf von Auesperg eene erkenning tot op eenige mijlen van Ferrara gedaan hebbende, is den 22 tot aan de voorposten der pauselijke troepen genaderd. Het schijnt echter niet dat er een gevecht plaats heeft gehad, zoodals de *Courriere Livornese* gemeld had. Van beide zijden houdt men elkander in het oog en verwacht men het oogenblik van te handelen.

Een engelsch eskader, twee schepen, eene fregat en een aantal kleinere vaartuigen sterk, kruist thans in de Adriatische Zee. Het is eene divisie der vloot van de Middellandsche Zee, onder de bevelen van den admiraal Parker.

De koning van Sardinie heeft den kardinaal Ferretti benoemd tot grootkruis der orde van St Mauricius en St. Lazarus.

De *Oesterr. Beob.* van den 31 augustus behelst een lang artikel, om de beweringen van het romeinsch blad de *Bilancia* tegen de inneming van Ferrara door de Oostenrijkers te wederleggen. Het orgaan van het Weenerkabinet wil bewijzen, dat Oostenrijk regt heeft de stad Ferrara te bezetten, krachtens het artikel 103 van het traktaat van 1815. Het gispt in hevige bewoordingen de redenering van de *Bilancia*, welke als het halfofficieel blad van de pauselijke regering beschouwd wordt.

ROME, 28 augustus. Ondanks de kuiperijen der [illegible] is de benoeming van eenen patriarch [illegible] beslist. Hij zal te Pera of te Galata [illegible] houden en men wacht slechts de aan[illegible] door den Koning van Sardinie aan Z. H. [illegible] stoomboot, om dien hoogen verte[illegible]ger der catholijke belangen in het Oosten [illegible] vertrekken. Mgr. Corboli-Bussi is, drie [illegible] geleden, naar Turijn vertrokken om den Koning, namens den Paus, te bedanken en bij het doopsel van eenen neef van dien Vorst tegenwoordig te zijn. Men zegt dat hij tevens met eene diplomatieke zending belast is.

De wetgeving op de drukpers zal spoedig bepaaldelijk, binnen de grenzen eener wijze vrijgevigheid geregeld worden. Een edikt van den progouverneur, van den 25 augustus, waarbij de geheime drukpersen en uitgaven verboden worden, wijst reeds den weg aan, welken het gouvernement in deze aangelegenheid bewandelen wil.

Men meldt als zeker dat de republiek van Venezuela aan den H. Stoel de vraag gerigt heeft tot de kanonicke instelling van twee nieuwe bisdommen op haar grondgebied.

De *Augsb. Zeit.* verzekert dat de Paus concessie heeft verleend tot den aanleg van twee spoorwegen, de een in de rigting van het koningrijk Napels, de ander in die van het hertogdom Modena.

— De sedert lang tusschen de pauselijke regering en het russisch gouvernement hangende onderhandelingen zijn geëindigd door een traktaat, hetwelk al de moeijelijkheden welke betrekkelijk de belangen der catholijke godsdienst in Rusland en Polen gerezen waren, uit den weg ruimt.

Dit traktaat is, voor keizer Nicolaas, geteekend door den graaf Bludow, die eerstdaags naar St. Petersburg zal vertrekken, om het aan de bekrachtiging van Z. M. te onderwerpen.

TURKIJE.

KONSTANTINOPEL, 18 augustus. Na de ontvangst van het antwoord van den heer Colletti op den brief van den Reis-Effendi heeft de groot-vizier den divan ll. zondag bijeengeroepen. Het antwoord niet voldoende geacht zijnde heeft de divan besloten dat de tegen Griekenland beraamde dwangmiddelen ten uitvoer gelegd zouden worden en men beginnen zou met het exequatur van den griekschen consul in te trekken; eene maand later zullen de maatregelen betrekkelijk de scheepvaart uitgevoerd worden. Het mag niet vergeten worden dat zulke maatregelen reeds meermalen aangekondigd zijn geworden, zonder dat er gevolg aan gegeven werd.

Wij hopen dat zulks ook ditmaal het geval zal zijn. Het grieksche kabinet is in zijn regt, wanneer het weigert aan de Porte een kathegorisch antwoord te geven alvorens het onmiddelijke berigten uit Weenen ontvangen heeft. Men begrijpt ligt, dat de Porte ontevreden is, maar zij zou onverschoonlijk zijn, indien zij zulke besluiten, op bloote veronderstellingen ten uitvoer legde.

ZWITSERLAND.

Men heeft te Zurich 200 quintalen buskruid, welke voor den *Sonderbund* bestemd waren, in beslag genomen. Te Bazelland heeft men insgelijks kogels en lood aangehouden. Al de omliggende kantons leggen de hand op de oorlogsbehoeften, welke voor de verbondene kantons bestemd zijn.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 28 augustus. Krachtens een besluit van den 2 augustus is de hongaarsche taal in Transylvanie als de officieele verklaard. Dit is eene nederlaag voor de duitsche bevolking welke aldaar 214,000 zielen telt op eene bevolking van 1,500,000 zielen.

— Eenige dagen geleden overleed te Hamburg in den zoogenaamden diepen kelder (Pracherherberg) in de Nicolaistraat, de kleindochter van wijlen den vrijheer von Knigge, die door zijn werk over den omgang met menschen beroemd geworden is. De plaats waar deze vrouw stierf, toont genoegzaam aan, hoe diep zij gezonken was en in welk eene diepe ellende zij leefde. Zij was in Frankrijk geboren en kwam na den dood haars vaders met hare moeder in deze stad, werd achtereenvolgende de maitres van Mortier, Davoust en andere fransche officieren, leefde in pracht en weelde, vierde orgiën, die aan den tijd van Lodewijk den XV herinnerden en genoot als dat — wat zij was — eene groote reputatie. Met de jaren veranderden ook hare bekenden. Zij daalde hoe langs hoe lager, werd eindelijk eene openbare bedelares en zoo stierf zij in een kelder.

ENGELAND.

LONDEN, 4 september. De *Morning Post* zegt dat de koninklijke flotilje welke de koningin en prins Albert terug moet brengen onmiddellijk naar Osborn House zal wederkeeren, daar de koningin er van afgezien heeft langs de oostelijke kust van Schotland en Engeland terug te komen.

— De graaf van Montemolin en zijn broeder don Juan hebben zich gisteren naar Gosport begeven, om er eene lijkdienst voor hunne moeder te doen vieren, welke aldaar in 1834 in de catholijke kapel begraven werd.

SPANJE.

MADRID, 31 augustus. Men heeft het gerucht verspreid, dat de generaal Narvaez de hoofdstad verlaten had ten gevolge eener levendige woordenwisseling, welke hij met de koningin gehad had. Deze tijding werdt heden bevestigd.

— Ziehier de bijzonderheden, welke het parijsche dagblad *la Presse* mededeelt, over de bijeenkomst van de koningin van Spanje met den generaal Narvaez.

« Kwart voor middernacht was de generaal Narvaez op het paleis en toen de koningin uit den schouwburg wederkeerde, had zij met den hertog van Valencia het volgende gesprek, waarvan wij de echtheid kunnen waarborgen voor zoo veel de grond betreft en bijna geheel wat de woorden aangaat. »

— Wil uwe Majesteit zich gewaardigen, mij bekend te maken met het besluit, hetwelk zij genomen heeft.

— Hoe! het besluit, hetwelk ik genomen heb, terwijl ik op de lijst, welke gij mij aangeboden hebt, niets anders gevonden heb dan vijanden?

— De namen die er op voorkomen zijn die van mannen, welke bekend zijn door hunne gehechtheid aan den troon en trouw aan de persoon van uwe Majesteit.

— Ik herhaal u dat de meesten hunner mijne vijanden zijn.

— Dat dan uwe Majesteit eene keuze doe en mij de personen aanwijze, wier tegenwoordigheid aan het hoofd der zaken haar het meest aangenaam zoude zijn.

— Ik verwerp ze allen evenzeer en zal de progressisten laten roepen.

— Uwe Majesteit bedenkt niet, dat de progressisten door hunne overleveringen, stand en stelsel de gezworen vijanden van haren troon en de tegenstanders van deszelfs prerogatieven zijn.

— Ik bedenk alles; mijn besluit is genomen en in alle gevallen zal ik, des noods, het tegenwoordig ministerie behouden.

— Uwe Majesteit zal mij veroorloven haar te doen opmerken dat het dan niet noodig was mij uit Parijs te roepen.

— Ik heb u niet geroepen.

— Alzoo is mijne taak afgeloopen.

— Volkomen afgeloopen, gij kunt vertrekken.

Op dat oogenblik was de raad der ministers op het paleis zelf vergaderd. De generaal Narvaez begaf zich in denzelven in eene gemoedsgesteldheid welke ligt te begrijpen is en na het onderhoud verhaald te hebben, hetwelk hij met de koningin gehad heeft, verwijderde hij zich met de verklaring dat hij de man niet is die men uit den tuin kan leiden. Dit was vooral gerigt tegen den heer Salamanca, die aan zijne portefeuille gehecht en door de heer Bulwer ondersteund, van zeven ure tot middernacht alles in het werk gesteld heeft, om zich van het gemoed der koningin meester te maken en daarin volkomen geslaagd schijnt te zijn.

De heeren Salamanca en Serrano hebben dus die-

lessen van den heer Bulwer, die den 30 augustus meester van de plaats was, opgevolgd. Doch de nederlaag van den generaal Narvaez moge een triomf voor de engelsche staatkunde zijn, zij is nog geene ontknooping. De heer Pacheco heeft vaster dan ooit besloten af te treden, er moet dus een nieuw kabinet daargesteld worden. Om den persoon, den invloed en de beginselen van den generaal Narvaez voor goed te verwijderen, heeft men een oogenblik aan den generaal Alaix, die voor zijnen persoonlijken vijand doorgaat, gedacht. De generaal Alaix, welken de telegraaf eenigzins belagchelijk heeft gemaakt, is niettemin een verdienstelijk soldaat, maar als staatkundig persoon zonder eenigen invloed; en zijne barsche manieren maken hem ongeschikter dan elk ander om zich naar de gebruiken van het parlementaire leven te voegen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 5 september. De benoeming van den hertog van Aumale tot gouverneur generaal van Algerie is nog niet officieel aangekondigd. De *Moniteur* begint echter reeds de benoemingen mede te deelen, welke op de nieuwe organisatie van Algerie betrekking hebben.

— Het schijnt dat de hertog van Aumale zijn besluit kenbaar heeft gemaakt om den post van gouverneur-generaal van Algerie niet te aanvaarden dan in zoo ver hij te Parijs geen anderen chef zou hebben dan den minister van oorlog. Dit is echter niet naar het genoegen van den heer Guizot, die het beheer van Algerie onder zich wil behouden, en daarvan een bewijs heeft gegeven, door een besluit, hetwelk de heer Trezel den koning, over de Algerijnsche zaken, ter goedkeuring ingediend had, geheel te wijzigen. De minister van oorlog heeft hierover wel zijne ontevredenheid betuigd en met zijne aftreding bedreigd; doch het konde niet baten. De heer Guizot vreest de aftreding van den heer Trezel niet, wijl zijne plaats reeds aan den maarschalk Bugeaud beloofd is.

— Uit Lyon schrijft men: De koude welke wij in de afgeloopene week ontwaard hebben is toe te schrijven aan de groote hoeveelheid sneeuw, welke op het Alphisch gebergte gevallen is. De waterdrinkers van Allevard dachten dat de winter reeds inviel en velen onder hen hebben de terugreis naar hunne haardsteden aanvaard.

— Wij hebben reeds gemeld, dat de kanselier van het hof der Pairs den procureur-generaal Delangle gegispt had, omdat hij, uit eene overdrevene letterlijke uitlegging der wet, verzuimd had den op heeter daad betrapten graaf van Praslin in verzekerde bewaring te nemen.

Het gerucht heeft geloopen dat de heer Delangle, ten gevolge daarvan zijn ontslag zou aanbieden; thans behelst de *Moniteur* een vertoog, waarin tevens beweerd wordt, dat in de gevallen, zoo als dat waarin de hertog van Praslin zich bevond, de dadelijke gevangenneming geene overtreding der wetten daarstelt.

Correspondentie van Mevrouw de Praslin.

(*Slot.*)

(Brief van de Hertogin van Praslin aan Mejufvr. Deluzy, waarvan den 20 augustus 1847 een afschrift gevonden is in de secretaire van den hertog van Praslin te Parijs.)

19 junij 1847.

Mejufvrouw.

Het doet mij hartelijk leed, dat gij krank zijt en gij in dien toestand, de moeite genomen hebt mij te schrijven over eene zaak, welke uwe zorg voor mijne kinderen zoo natuurlijk maakte. Zoo gewigtige omstandigheden, door hun belang verwekt, eene gebeurtenis verhaast hebben, welke eenige dagen geleden, nog vrij verwijderd scheen, twijfel niet, dat ik daarom met nog te meer ijver alle gelegenheden zoek om u van dienst te zijn en dat ik mij gelukkig zal achten, indien gij mij daartoe de middelen aanwijst. Ik heb vernomen dat gij naar lady Hislop wildet gaan; in dat geval zou ik u eenen brief aanbieden voor lady Tancarville, die, ik twijfel er niet aan, alles zal doen om lady Hislop bij te staan in al hare pogingen om uwe ontwerpen te doen gelukken. Indien het u aangenaam ware ook brieven te ontvangen voor mevrouw de Flahaut en miss Elphinston; beschik geheel over mij.

Ik heb mij herinnerd, dat gij mij bij onze komst te Praslin gevraagd hebt, u een boek te leenen; ik hoop dat gij niet weigeren zult bijgaande kleine gedachtenis, welke ik u met het grootste genoegen aanbied, aan te nemen.

Ik stel er prijs op te herhalen, mejufvrouw, dat ik volijverig alle gelegenheden, welke zich zullen voordoen, en gij mij aan zult wijzen, om u in alle omstandigheden van dienst te zijn, zal te baat nemen.

(get.) Praslin.

(Stukken gevonden in de secretaire van mevrouw de hertogin van Praslin te Parijs.)

Mijne gewaarwordingen; vrijdag 17 junij 1847.

.... Ach! mijn leven mag vrij aan den grooten dag gebragt worden; maar indien men er zijn behagen in geschept heeft, mij te lasteren, gij alleen mijn God, kunt de waarheid en de zuiverheid doen uitschitteren. Ach, Heer, gij zult niet gedoogen dat de laster eene moeder, die reeds zoo veel geleden heeft, in de oogen harer kinderen kome bezwalken! Wat denken mijne kinderen? Gij alleen, o God, weet het. O! verlicht hun hart en hun verstand, dat een straal van uw licht, o heilige Geest, de waarheid in hunne harten doe schijnen; dat zij eindelijk de kuiperijen, welke hen van hunne moeder afgescheiden hebben, ontdekken. Mijn God! heb medelijden met die arme kinderen, die alleen en zonder raadgevingen, te midden dier berekeningen en gitspattingen, leven. Zij zijn alleen, maar kom tot hen; gij zult tot hen komen, mijn God; gij zult hunne vreesachtige schreden leiden, hun misleid verstand verlichten en hun hart tot de waarheid en hunne pligten brengen. O ja, Heer, gij zult medelijden met hen hebben; gij zult met hen zijn; gij zult hun steun, hun raadsman, hun gids wezen en dan zullen zij alle moeijelijkheden te boven komen; zij, die arme jonge meisjes, bang en vreesachtig, zullen de voorzigtigheid der slang, den moed des leeuws met de onschuld der duif paren. Heer, gij zult eene moeder niet weigeren de gids te zijn der kinderen, welke gij, ter harer beproeving, toegelaten hebt, dat haar ontnomen zouden worden. Mijn God! mijn God! dat uw schoot haar toevlugtsoord zij, omvang haar met uwe armen, uwe hand leide haar, uw licht dringe in haar verstand en hart door! leg in haren mond de woorden, welke zij spreken moeten; in haar hart de gewaarwordingen, welke haar moeten leiden; handel in haar en door haar, o mijn God.

Gij hebt mij mijne kinderen ontnomen, maar gij zult ze beschermen; gij zult hunne moeder zijn en hen op den regten weg, die tot u geleidt, brengen; gij zult hun vader zijn en hun verstand verlichten; gij zult hunne moeder zijn en hen in den dag des rampspoeds troosten; gij zult hun vader zijn en hen in den dag des ongeluks versterken; want de zwakste is sterk, als gij met hem zijt.

Maar hun vader, mijn God! o, verlaat hem niet. Wek licht in zijn verstand, berouw in zijn hart op; en dan mijn God, open dan uwe armen voor zijn berouw, versterk hem, ondersteun hem, opdat hij niet hervalle. Helaas! mijn God, hij is verblind en weet niet wat hij doet. Mijn God! gij zult mijn gebed verhooren, want ik heb mijn betrouwen op u gesteld; gij zult mij ondersteunen, want ik ben zwak en zonder u zou ik bezwijken.

Gij weet het, mijn God, er heerscht geen haat noch wraakzucht in mijn hart, en met vuur heb ik gesmeekt en smeek ik u nog om de redding en den terugkeer tot betere gevoelens van hen, die mij zoo veel leed berokkend hebben. Gij weet, zoo ik een besluit genomen heb, hetwelk hard aan mijne kinderen en hunnen vader voorkomt, zulks geschied is, omdat ik ingezien heb, dat mijn pligt het vorderde. Ah! hoe gaarne zou ik haar, terwijl ik haar met de eene hand, om mijner kinderen wille, wegzond, de andere toegereikt hebben en haar zeggen, dat ik haar vergeef en geen wrok tegen haar koester. Ach! moge zij tot betere gevoelens terugkomen.

Ik dank u, mijn God, dat gij, te midden van mijn lijden, het gevoel van wrok in mij uitgedoofd hebt. Dit is voor mij een groote troost; behoud die gesteltenis in mij, o God, en ondersteun mij in de nieuwe beproevingen, welke ik met zoo veel angst te gemoet zie. Maar gij zult aan mijne zijde zijn, mijn God; verlaat mij niet, handel in mij.

Ik dank u, mijn God, dat ik mijn vertrouwen in u gesteld heb. Behoud dit kostbaar goed in mij. Wat zou er van mij worden, indien gij mij verliet!

(Stuk, verzegeld gevonden te Parijs, in de secretaire van de hertogin van Praslin, in eenen omslag, waarop de woorden: *mijne gewaarwordingen* geschreven stonden.)

13 julij 1847.

Het is lang geleden sedert ik geschreven heb, en echter is nog niets veranderd. Zij moet vertrekken, zegt men, wanneer wij naar Praslin zullen gaan en, in afwachting, wordt haar gezag hoe langer zoo volstrekter. Vader en kinderen, alles houdt zij in afzondering. Ik begrijp zeer goed haar spel, indien zij alle schaamte voor goed afgelegd heeft, maar wat hem betreft, ik kan mij zijn gedrag niet verklaren; hij zegt dat hij gekrenkt wordt, doch bekent dat de schijn tegen hem was, en dagelijks maakt hij dien schijn noodlottiger en geeft hij aanleiding tot ergerlijke uitleggingen..........

En hoezeer beminde ik hem niettemin. Hij moet door dat slechte volk al zeer veranderd zijn; want als ik naga wat hij thans is, kan ik mij geene rekenschap geven van die hartstogtelijke liefde. Hij is dezelfde man niet meer; hoe is zijn verstand verdoofd, van hart ingekrompen. Hoe schuw, weerbarstig en opvliegend is hij geworden. Niets brengt hem in beweging, niets boezemt hem belang in, niets wekt bij hem vervoering; alle edelmoedige, hartstogtelijke, geestvervoerende gewaarwordingen schijnen niet meer in zijn hart en zijnen geest te trillen. Stand, vermogen, alles had hij, wat hem een nuttig, schitterend, gelukkig en eervol leven konde bezorgen. Alles is uitgedoofd. Hij stelt in niets eenig belang meer, noch in zijn land, noch in zijne kinderen. Hij houdt de gouvernantes gezelschap, hij is haar *cavalier* tot hij haar slaaf zal worden..........

Hoe onbegrijpelijk zijn toch de mannen! hij heeft mij altijd opgeofferd, verdrukt, gekrenkt, vernederd, mishandeld, verlaten voor personen, welke hij niet beminde. Ik heb niemand bemind dan hem en met eenen ongehoorden hartstogt, met eenen ijver, die mij zelve verwondert en nu: ik weet het niet, maar misschien geeft zijn hart mij de voorkeur boven die vrouwen, welke hij veracht en vreest, en ik, ik ben zeer van hem teruggekomen. Hij zal nu altijd slecht voor mij zijn, hij gevoelt maar al te zeer de uitgestrektheid van zijn ongelijk jegens mij; hij is haatdragend en zal niet kunnen begrijpen dat ik kan vergeven en vergeten. Mijne verdienste zou evenwel zoo groot niet zijn als hij denkt; ik kan niet naijverig zijn, dan wanneer ik bemin en daarbij vergeef ik gaarne.

en sedert mijne gevoelens veranderd zijn, ben ik niet meer boos op hem, dan uithoofde van het nadeel, hetwelk hij mijnen kinderen aandoet. Onze toestand is al zeer zonderling en bedroevend; terwijl hij de vermaken nagejaagd heeft, werd ik geheel van dezelve verstoken; hij heeft genot zonder liefde gehad, en mijne liefde is in mijne tranen uitgedoofd en ik heb niet.... In een woord hetgeen bij den een vergaan is, is bij den ander bewaard gebleven en wederkeerig.... Hoe zal dat alles eindigen? Ik geloof, nooit door eene volkomene verzoening, welke echter zoo wenschelijk voor onze kinderen zoude zijn. Hij zal mij altijd vlugten, omdat hij zijn ongelijk kent, en ik zal hem niet veel zoeken, dan alleen om mijner kinderen wille. Een gevoel van schaamte zal mij altijd terughouden, voorkomendheid aan den dag te leggen voor eenen man, zelfs voor mijnen echtgenoot, zoolang ik aan mijne liefde jegens hem twijfel en ontwaar, dat andere gevoelens, sedert zoovele jaren onderdrukt, hem eerder dan mijn hart, in zijne armen zouden voeren.

Mijn God! gij alleen weet hoeveel ontberingen des harten en andere ik geleden heb. Indien ik niet onder de bekoring bezweken ben, de eer daarvan komt u toe, Heer! gij zijt mijn steun, mijne kracht; o verlaat mij nu niet, want zonder u zou ik bezwijken. Mijn God! mijn God! ondersteun mij, leid mij; ik vrees de toekomst, de bedreigingen welke hij mij gedaan heeft, de moeijelijkheden, welke dagelijks zullen oprijzen; maar gij zult aan mijne zijde zijn, mijn God, en, ja, ik vertrouw het, gij zult de arme moeder ondersteunen, aan welke gij de kracht hebt gegeven, om voor hare kinderen te strijden. Heer! help mij!

BELGIE.

BRUSSEL, 6 september. Wij lezen in het *Journal de Bruxelles*: De vroege aardappelen zijn overal in groote overvloed gewonnen. De hoedanigheid laat niets te wenschen over. Hier en daar zijn eenige akkers aangestoken geworden. Het loof verdorde voor den tijd en de wortel droeg menigvuldige sporen van verrotting. Meerendeels bestond de ziekte in zwarte gezwellen, waarmede de knol overdekt was. In dat geval bleef de vrucht eetbaar, men sneed haar slecht diep weg om de aansteking er uit te nemen. Deze verschijnselen zijn vooral waargenomen in de omstreken van Antwerpen, Dendermonde, Aalst en Assche. Haasten wij ons echter te zeggen, dat in de landen, welke het meest geleden hebben, het drie vierde gedeelte der aardappelen niet aangestoken is; elders is de schade niets beduidend. Men kan daaruit afleiden, dat de oogst der vroege aardappelen gunstig is geweest.

Niet even zoo is het gelegen met de late aardappelen, welke in de maand october moeten uitgedaan worden. De waarheid is, dat zij sedert eenige weken in Braband, de beide Vlaanderen en de provincie Antwerpen duidelijke sporen van ziekte opleveren. Vooral op zware en kleigronden is de vernieling het aanmerkelijkst. Hier en daar kan het verlies reeds op 20 pCt. gerekend worden. De vrucht wordt waterig, zwaar en smakeloos, daarna gaat zij tot verrotting over. Wij moeten er echter bijvoegen dat de kwaal uitzondering wordt en zich niet schijnt te verspreiden. Men verzekert dat zij sedert de eerste dagen van augustus geene voortgang heeft gemaakt. Naast de aangestokene velden vindt men de prachtigste akkers, welke niets te wenschen overlaten.

Deze toestand van zaken, welken de boeren zeer goed kennen, verontrust hen niet. Zij weten dat, ondanks het waarschijnlijk verlies van een vijfde of zesde gedeelte van den oogst, deze nog overvloedig zal zijn, uithoofde der overgroote hoeveelheid aardappelen, welke in 1847 gepoot zijn. De prijzen blijven dan ook gematigd. In eenige districten is de ziekte niet zigtbaar, en dit doet hopen dat zij zich daar niet meer vertoonen zal.

NEDERLAND.

'S HERTOGENBOSCH 7 September.

☞ *Uithoofde van het invallend feest der geboorte van de H. Maria wordt dit nommer heden (Dingsdag) avond gedrukt en uitgegeven.*

— Het heeft den Koning behaagd te benoemen tot gouverneur der provincie Gelderland, Z. Exc. den heere W. A. Schimmelpenninck van der Oye tot beide de Pollen, oud-minister van binnenlandsche zaken, thans minister van Staat, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, en kanselier der beide Nederlandsche ridder-orden.

— Men verzekert dat, bij gelegenheid van den zevenden verjaardag, op den 4 dezer, van Z. K. H. prins Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik, een gouverneur over Hoogstdenzelven zou zijn aangesteld, en dat die gewigtige betrekking zou zijn opgedragen aan den heer Aikema, eersten luitenant der genie bij den generalen staf, gedetacheerd te Arnhem.

— Zaturdag avond is van Leyden herwaarts vervoerd en naar het huis van burgerlijke en militaire verzekering geleid de marquis de Thouars. Waarschijnlijk dient deze overbrenging om voor de Arrondissements-Regtbank alhier te regt te staan bij de behandeling van het verzet van den marquis tegen het vonnis der Regtbank, van 27 mei jl., waarbij hij, wegens een in den *Burger* van 16 September 1845 geplaatst artikel, bij verstek schuldig verklaard is aan laster in gedrukte en verspreide geschriften, en deswege veroordeeld tot gevangenis van drie maanden, geldboete van *f*100, enz.

ARNHEM 3 September. Heden namiddag, omstreeks half vier ure, arriveerde met een specialen trein, komende van Soestdijk, Hare Maj. de Koningin, om van hier, overgaande op het Koninklijk stoomjagt, *den Rijn* op, hare reize naar Zwitserland te bevorderen. Hare Maj. was vergezeld van den kamerheer baron Tuijll, en werd bij aankomst alhier gecomplimenteerd door den heer waarn. Gouverneur, Burgemeester van Arnhem, en den Generaal-Majoor Prov. Kommandant.

— Gisteren nacht, ten half een ure, is te Amsterdam brand ontstaan op den Vijgendam, in den boekwinkel der heeren G. van der Beek en Co., en zoo hevig toegenomen dat het geheele perceel is uitgebrand en de belende perceelen aanmerkelijk beschadigd zijn. Omstreeks vijf ure was men den brand zoo ver meester, dat het gevaar voor verderen voortgang als geweken beschouwd moest worden. De heer C. van der Beek bevindt zich thans buitenslands.

— De *Utrechtsche Courant* behelst eenige treurige berigten, den 3 dezer, met den post van Texel, aan den Helder ontvangen. De nieuw bedijkte Prins Hendrikpolder is geheel onder water geloopen, ten gevolge van drie doorbraken, door den noordwesterstorm van den vorigen nacht veroorzaakt. In dienzelfden nacht is op de Eijerlandsche gronden het schip *Hendrika Justina*, kapitein A. Struik, komende met rogge van Petersburg naar Amsterdam gestrand. Schip en lading zouden weg zijn. Aan het strand, achter de Wester, is een kofschip vermoedelijk met hout beladen, het onderste boven aangedreven en de equipagie denkelijk verongelukt. En eindelijk is eene Wieringer schuit, van Vriesland komende, drijvende gevonden op de hoogte van de roode ton, in de zuider zee.

Advertentien.

DE DIRECTIE

van het

NIEUWE VERKOOPHUIS

Te 's*GRAVENHAGE*.

Maakt hiermede aan het zeer geachte Publiek bekend, dat zij alhier is uitgepakt bij den Heer *GOMMERS*, Apostelstraat, Oud-Keizershof, **met een groot Assortiment GOEDEREN,** bestaande in: GEMAAKTE KLEEDINGSTUKKEN, PARIJSER HOEDEN, HEMDEN, BORSTROKKEN, ONDERBROEKEN, SCHALDASSEN, ZIJDEN en SATIJNEN DOEKEN, alle mogelijke soorten van COLS, PARAPLUIS, ETUIS, ... FOULARDS, GLACÉ, GAREN, ZIJDEN en KATOENEN HANDSCHOENEN, een groot Assortiment PARFUMERIEN, EAU DE COLOGNE, etc., die uit rede der liquidatie hunner **Affaire tot Spot-Prijzen verkocht worden.**

Een Koperslagers-Knecht

zijn werk goed verstaande en van goede getuigschriften voorzien, kan dadelijk werk krijgen bij R. B. C. TIMMERMANS, te *Zevenaar*.

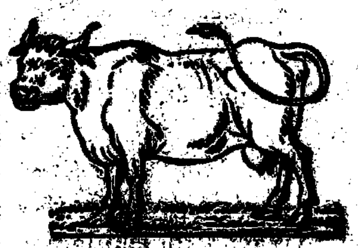

Er bestaat gelegenheid tot het **Weiden van Hoornvee.** Te bevragen bij den Drukker en Uitgever dezes.

Graanmarkt

van 's HERTOGENBOSCH.

Maandag en Dingsdag, 6 en 7 September.

NIEUWE ROGGE *f* 7.35, *f* 7.65 a *f* 7.85
NIEUWE BOEKWEIT *f* 7.85 à *f* 8,35 *f* 9.85.
NIEUWE HAVER *f* 3,25 *f* 4.00.

AMSTERDAM, 6 September.

Tarwe tot vorige prijzen met goeden handel aan cons.; 130 p. with. Pools. f 440; 128 p. with. dito f 400; 128 p. Silez. f 364; 129 p. Rost. f 368; 127 p. roodb. Pools. f 385; 124 p. Koningsb. f 336; 129 p. o. b. Pools. f 430.

Rogge met veel handel als noteren verkocht, in cons.: 117, 118 p. Petersb. f 203, 206; 116 p. dito f 198; 124 p. Inl. f 245; 111 p. Odessa f 230.

Garst in een doen; 106 p. Rost. f 211.

Beurs van Amsterdam.

Maandag 6 September ten 4 ure.

W. S. 2½ pCt. 56, 55 $\frac{13}{16}$. Dito 3 pCt. 68¼, ⅛. Dito 3 pCt. rescontre 68⅛. Dito Certific. 4 pCt. 88¼. Am. Synd. 3½ pCt. 86. Handelm. 168¼. Ardoins 85 p. st. 15⅛, ⅛. Dito 510 p. st. 14⅞, ⅝, $\frac{11}{16}$.

OPGAVEN van de HOOGTE der Rivieren DE MAAS te Grave en van de DIEZE te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure.

DATUMS	MAAS TE GRAVE				DIEZE TE 'S BOSCH.					
	BOVEN AP.		GEWASSEN.	GEVALLEN.	BOVEN O.		ONDER O.		GEWASSEN.	GEVALLEN.
Sept.	ell.	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.	ellen	dm.	dm.	dm.
6	5	56	0	0	»	»	»	»	»	»
7	5	»	»	»	»	»	0	75	»	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

De O. te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Hoogte van den Rijn te Keulen, 4 sept. was 4 duim.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY.